

De Maasdamme Collectie: Scènes uit het koloniale verleden

16 oktober 2022 tot en met 12 maart 2023 in het Amsterdam Museum

Het levenswerk van Rita Maasdamme (1944-2016) bestaat uit ruim 200 handgemaakte stoffen poppen die de koloniale geschiedenis en het dagelijkse leven in Suriname, Curaçao en Aruba verbeelden. Vanaf zondag 16 oktober 2022 zijn in de tentoonstelling *De Maasdamme Collectie* in het Amsterdam Museum maar liefst 17 driedimensionale historische scènes met ruim 130 van deze creatures, zoals Maasdamme ze zelf noemde, te zien. De diorama's vertellen de bezoekers op unieke manier over de Nederlandse koloniale invloeden in Suriname, Curaçao en Aruba, waarbij de nadruk ligt op het leven van tot slaafgemaakte mensen, Marrons, en inheemse gemeenschappen.

Maasdamme werd geboren op Aruba uit Surinaamse ouders die naar Aruba geëmigreerd waren en begon als negenjarig meisje al met het maken van stoffen poppen met bijbehorende klederdracht. Maasdamme verhuisde in 1963 voor de modevakopleiding naar Amsterdam. Vanaf de jaren '80, in een tijd waarin nog niet veel werd gesproken over het koloniale verleden, begon ze met het verbeelden van de slavernijgeschiedenis die zij en vele andere leeftijdsgenoten hier en in de voormalige koloniën niet op school onderwezen hadden gekregen.

Veelheid aan verhalen op een unieke manier verteld

Maasdamme verbeeldde de geschiedenis vanuit de beleving van tot slaafgemaakte mensen uit Suriname, Curaçao en Aruba en koos er voor om dit niet te doen middels het opschrijven van verhalen of het tekenen op papier maar door met stof te werken. Ze zette haar vaardigheden met stof, naald en draad in om poppen te maken die ze samenbracht in driedimensionale scènes, die ook nu nog zeer tot de verbeelding spreken. De diorama's, waarvan er 17 te zien zijn in het Amsterdam Museum, zuigen de bezoeker als het ware in het verhaal. De toeschouwer kan zich door de details waarmee de poppen zijn gemaakt onderdeel van de scène voelen die is verbeeld en rechtstreeks in aanraking komen met het koloniale verleden.

De diversiteit van de voorstellingen is groot: Van slavenhandel in de haven van Paramaribo, het dagelijks leven in een marrondorp, het werk op een aloë plantage op Aruba en de opstand van Tula tot meer eigentijdse scènes als een verbeelding van prostitutiedorp Campo Alegre op Curaçao en de viering van Carnaval op Aruba; Niet alleen de zware en confronterende verhalen maar juist ook scènes uit het alledaagse leven in de voormalige Nederlandse koloniën worden tastbaar gemaakt door Maasdamme. De creatures vertellen niet alleen het Afro-Surinaamse verhaal maar ook dat van Aruba en Curaçao. Maasdamme wilde een zo compleet mogelijk verhaal van de geschiedenis meegeven van alle plekken waarmee zij door haar eigen geschiedenis verbonden was.

Inez van der Scheer, junior-conservator van Amsterdam Museum: *“Rita Maasdamme was als kunstenaar en educator een voorloper en maakte haar diorama’s in een tijd dat deze thematiek nog zwaar onderbelicht was. Ze werd gedreven door een sterk gevoel voor sociale rechtvaardigheid en gelijkheid en maakte met liefde haar levenswerk: onderbelichte geschiedenissen in stof en draad. Hiervoor deed ze uitgebreid onderzoek en vertaalde ze alles, van historische prenten tot gedichten en urban legends, naar haar verhalende diorama’s. De collectie - zo’n 200 poppen in totaal - was haar middel om kennis te delen en begrip te stimuleren. Ze was bij elke tentoonstelling vaak zelf aanwezig om met mensen in gesprek te gaan. Wij hopen met deze tentoonstelling, die wordt geopend tijdens Black Achievement Month ruim 6 jaar na het overlijden van mevrouw Maasdamme, haar onderzoek, haar passie en haar interdisciplinaire en meerstemmige werkwijze recht te doen.”*

Het koloniale verleden en slavernij zijn belangrijke thema’s in de Amsterdamse geschiedenis. Het Amsterdam Museum toont deze unieke collectie diorama’s van Rita Maasdamme dan ook als onderdeel van het (museale) debat over hoe deze geschiedenissen te tonen. Eerder deed het Amsterdam Museum dat met exposities als *Suiker* (2005), *De Zwarte Bladzijde van de Gouden Eeuw* (2013), *De Gouden Koets* (2021) en *Koloniale Verhalen: Work in Progress* (2022) en met bijvoorbeeld deelname aan het project *Mapping Slavery* (Gids Amsterdams Slavernijverleden) (2014).

Uitgebreid onderzoek

Slavernij ontmenselijkt en daarom maakte Rita Maasdamme echte mensen van haar poppen. Zij had het dan ook liever over ‘creatures’. De koloniale geschiedenis is de geschiedenis van mensen die echt hebben bestaan. Maasdamme gaf elk creatuur een naam. Het waren haar kinderen, haar verhalen. Ze onderzocht de geschiedenis uitgebreid en maakte scènes en (imaginaire) personen uit de geschiedenis tot in detail na. Toen Maasdamme in 2016 overleed, liet ze 75 strekkende meter aan diorama’s achter. Meer dan 200 poppen.

Handwerk

De creaturen en bijbehoren zijn puur handwerk en werden volledig van stof gemaakt. De collectie getuigt van grote ambachtelijke vaardigheid die ingezet is om een vaak veronachtzaamd verhaal te vertellen. Maasdamme heeft de geschiedenis, omgevingen en personen uitgebreid bestudeerd en met diverse materialen alles tot in de kleinste details nagemaakt. Details als nagels, soms met een lakje, lippen, die aan de binnenkant een andere kleur hebben, en tanden zijn levensecht waardoor de uitdrukkingen van de creaturen goed overkomen. Ook is er veel aandacht besteed aan haren, wenkbrauwen en wimpers om de poppen nog meer tot leven te wekken. De details zitten ook in de oorbellen, andere sieraden en de kleding die de creaturen dragen. Van der Scheer: “Ik kan me bij het zien van alle details niet voorstellen hoeveel tijd, energie en liefde Maasdamme aan elke pop heeft besteed.”

Kinderen

Rita Maasdamme was maker én onderwijzeres. Kennis doorgeven over het koloniale verleden en ons slavernijverleden was een belangrijk onderdeel van haar werk. Het Amsterdam Museum maakte samen met Peggy Reiziger, één van de nichten van Rita Maasdamme, een les over het slavernijverleden voor kinderen uit groep 7 en 8 van de basisschool. In de les geeft Moesje, een Surinaamse oma, uitleg over het begin van de slavernij, vanaf de reis van Fort Elmina in Ghana naar Paramaribo in Suriname tot aan de afschaffing van de slavernij in 1863. Leerlingen leren over het leven op de plantages, maken kennis met typische Surinaamse gerechten, ze leren over de belangrijke rol van de bossen en maken kennis met de vele religies die Suriname rijk is. De les wordt dansend afgesloten, zoals er ook wordt gedanst tijdens Keti Koti.

Toekomst van de Maasdamme collectie

“De collectie van Rita is bijzonder. Het is haar levenswerk. Rita’s zei altijd dat het haar grote droom is dat haar hele collectie in een museum komt. Zij wilde het heel graag nalaten. We vechten sinds haar overlijden voor de nalatenschap van haar levenswerk.” zeggen Bianca Maasdamme (nicht) en Briitha Reiziger-Maasdamme (zus). *“Het is heel erg mooi om te zien hoe de creaturen nu in het Amsterdam Museum zijn opgesteld. De bezoekers krijgen de verhalen die Rita met de creaturen wilde vertellen te zien. Het liefst stond Rita zelf bij de diorama’s om de creaturen aan bezoekers voor te stellen en hun verhalen te vertellen. Maar op deze manier worden de verhalen alsnog verteld. Ze zou hier erg blij mee zijn geweest.”*

In de laatste zaal van de tentoonstelling in het Amsterdam Museum wordt gekeken naar de toekomst van de Maasdamme collectie. De familie van Rita Maasdamme is al sinds haar overlijden in 2016 bezig om de collectie ergens onder te brengen. Het Amsterdam Museum bouwt met de expositie voort op het onderzoek van Imagine IC naar de Maasdamme-collectie en de cultuurhistorische waarde daarvan. De expositie is ook een onderzoek, dat het Amsterdam Museum samen met familie Maasdamme verricht, naar de vraag in welke publieke collectie(s) in Nederland, Suriname, Aruba en/of Curaçao de diorama’s opgenomen kunnen worden. Het Amsterdam Museum zal op zaal deze vraag voorleggen aan bezoekers en middels een afsluitend symposium met collega instellingen in gesprek gaan over een (gemeenschappelijk) antwoord op deze vraag.

De tentoonstelling ‘De Maasdamme Collectie: Scènes uit het koloniale verleden’ is te zien van 16 oktober 2022 tot en met 12 maart 2023 in het Amsterdam Museum aan de Amstel (Amstel 51). De tentoonstelling wordt gemaakt in samenwerking met de familie Maasdamme en Imagine IC. Het Amsterdam Museum wordt structureel ondersteund door de gemeente Amsterdam en de VriendenLoterij.

Het Amsterdam Museum huist, vanwege renovatie, sinds maart 2022 voor de komende jaren samen met Hermitage Amsterdam en Museum van de Geest aan de Amstel 51. Daar toont het Amsterdam Museum een vaste collectiepresentatie en wisselende tentoonstellingen.

Noot voor redactie/ niet voor publicatie: Met vragen of verzoeken richt u zich tot Kim Koopman (persvoorlichting): pr@amsterdammuseum.nl of 06 - 22 92 77 29.

Voorbezichtiging

Pers krijgt op dinsdag 11 oktober 10.00 – 12.00 uur de gelegenheid om de expositie *De Maasdamme Collectie: Scènes uit het koloniale verleden* te bezoeken nog voor deze opent voor publiek. Woordvoerders vanuit het Amsterdam Museum en familieleden van Rita Maasdamme zijn aanwezig om toelichting te geven en vragen te beantwoorden.

Mocht u op een ander moment de tentoonstelling vast willen komen kijken of een betrokkenen interviewen, laat dit weten.

Afbeeldingen

Bovenstaande afbeeldingen en meer afbeeldingen kunt u downloaden via <https://we.tl/t-DPrJ87ibyy>. Er worden in de week voor de opening overzichtsfoto’s gemaakt van de tentoonstelling. Deze worden beschikbaar gesteld aan de pers.